

Een meisje voor dag en nacht

Cees Derlagen

Lochem kende ze wel een beetje, toen ze in het begin van de jaren vijftig dienstbode werd bij burgemeester Beusekamp. ‘Een meisje van dag en nacht, zo heette dat toen. Met een mooie kamer op zolder onder het rieten dak. Het huis was eigenlijk maar een half huis daar aan de Marinus Naefflaan, omdat het voorstuk er in de oorlog was af geschoten.’

Op deze foto van voor de oorlog: rechts de villa aan de Marinus Naefflaan, waarin burgemeester Beusekamp en zijn echtgenote in 1950 hun intrek hun intrek namen. (foto: archief Historisch Genootschap Lochem-Laren-Barchem)

Toen Marie Cornelissen (1930) daar in dat halve huis in die dden laan kwam werken, was de oorlog eigenlijk nog maar net voorbij. Het leek alsof de Duitse officieren in De Cloese en in de villa's in deze Lochemse buitenwijk nog maar net hun biezen hgepakt. Enkele villa's in de buurt waren tijdens de gevechten op de enk aan het eind van de oorlog beschadigd of verwoest. Door de sporen van de oorlog in deze o zo keurige villawijk zal Marie ook vaak hebben teruggedacht aan alles wat zij in de oorlog en vlak erna zal hebben meegemaakt. En nu ze er zoveel jaren later over vertelt in haar huisje aan de Noorderbleek, komt alles uit haar veelbewogen leven bijna zonder haperingen weer naar boven. Nee, de oorlog was aan het gezin waarin Marie was opgegroeid, niet onopgemerkt voorbijgegaan. Zij was 14 toen ze uit Arnhem via Elst, waar ze een tijdje bij een boer had gewerkt, naar Lochem was gevlucht, samen met haar familie. Haar zusje Fia was nog maar vier. 'Ik moest me bij de Ortskommandant aan de Nieuwstad melden. Daar waar nu Van der Kolk zit. Ze stuurden me meteen naar De Cloese. Daar lagen hoge officieren met allerlei ziekten. En wij zaten meestal in de kelder en moesten daar met zijn vijven groente schoonmaken, aardappelen schillen en als we klaar waren, moesten we boven de zalen schoonmaken waar die Duitsers lagen. Later werkte zij ook nog in het hotel Berkeloord. Daar zaten ook allemaal Duitsers. Zij, Marie en haar ouders en het kleine zusje Fia en later ook haar broer Johan, woonden in een zomerhuisje in het bos bij de Zonnebloem ('Wij zeiden altijd 'De Zon') aan de Zutphenseweg. Ze kijkt me zorgelijk aan, als ik knik om aan te geven dat ik weet waar dat is. Weet zo'n 'jongeman' (1942), die ook nog geen Lochemer is, wel waar de Zonnebloem is? Met haar oudste

zusje, dat verkering had met een Lochemse jongen en elders in Lochem woonde, had ze geen contact. Na de oorlog verliet het berooide gezin het boshuisje aan de Zutphenseweg. In Arnhem begreep Marie dat hun ouders ('Mijn vader was Rijks-Duitsers, dus die had grote problemen') niet voor ze konden zorgen, maar van een gesticht wilden ze niets weten en dus trokken de kinderen weer lopend met de handkar via Eerbeek terug naar Lochem. 'Ja, ik heb wel wat meegeemaakt!'. De kinderen verdienden wat voor Timmerije in het Hoogstraatje door matten van stro te vlechten en voor het overige scharrelden ze bij de boeren in de buurt hun kostje bij elkaar. Uiteindelijk kwam Marie weer terug in Arnhem en werd het gezin zo goed en zo kwaad als dat ging, herenigd. Marie ging aan het werk in een Arnheems hotel, waar ze haar latere man leerde kennen. Ze wilde maar een ding: weg, het huis uit. Dat betekende in de dagen een huwelijk, dat niet lang duurde maar waaruit toch twee kinderen werden geboren. Dan maar liever als jonge, nog niet gescheiden, vrouw terug naar het vertrouwde Lochem. Marie werd werkster bij de Luchte en vond een kamertje bij Riekie Markerink op de Zutphenseweg. De twee kinderen waren tot Mariës verdriet opgenomen in een kindertehuis in Arnhem en Marie zocht een échte baan: een dienstje bijvoorbeeld voor dag en nacht. Mevrouw Beusekamp, de vrouw van de burgemeester van Lochem, reageerde op Mariës advertentie. Zij bleek een 'echte dame, een echte lieve en meelevende dame', die veel begrip had voor een gescheiden jonge moeder, van wie de kinderen inmiddels in een groot pleeggezin in Brabant waren geplaatst.

Marie Cornelissen

'Elke dag om zeven uur op. Zorgen voor de maaltijden. Het huis doorwerken. En dan had je de leveranciers – iedereen bezorgde nog -, zoals kruidenier Bosch en Timmerije met zijn hondkar. Voor hen maakte ik koffie en koek in de keuken. Ook voor de jongens van de gemeente die het gras maaiden. En dan waren er visites en soms vergaderingen. Ook belangrijke mensen: mevrouw Klompé bijvoorbeeld en mevrouw Moora 2. Dan zorgde ik voor koffie en thee. Dat hoorde er allemaal bij. Ik was er dag en nacht. Ja, uren bijhouden, dat deed je niet. Ik begon met 15 gulden per maand. En één keer per maand een tientje voor de reis naar Brabant. Toen ik ontdekte dat mijn kinderen slecht werden behandeld, is mevrouw Beusekamp

1 Marga Klompé (1912-1986) was de eerste vrouwelijke minister van ons land. Na jarenlang zitting te hebben gehad in de Tweede Kamer voor de KVP werd ze in 1966 minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk (CRM). Zij was zeer betrokken bij vraagstukken op het gebied van onderwijs en maatschappelijk werk, zoals de hulp aan oorlogsslachtoffers en de opvang van de Indische repatrianten.

2 Jan Moora (1908-2001) werd, teruggekeerd in het begin van de jaren vijftig uit Indonesië de eerste rector van de toenmalige RHBS in Lochem. Zijn echtgenote vervulde vele maatschappelijke functies. Onder Moora's inspirerende leiding kwam de inmiddels al weer afgebroken school aan de Cr. Cartier van Disselweg tot stand. Jan Moora werd opgevolgd door de eveneens legendarische Jack Broekhuizen.

met mij naar advocaat Van Hoorn gegaan op de Nieuweweg. In '55 kregen ze een dochter Paulientje en dat gaf mij natuurlijk ook veel werk. De familie waren goede mensen, bij wie ik helemaal thuis was. Als het onweerde, haalde de burgemeester me uit bed en moest ik naar hun slaapkamer bij zijn vrouw gaan liggen en haalde hij voor ons drieën een kopje thee van beneden. 'Ik wil niet hebben dat je daar in je kamer onder dat rieten dak ligt. Het waren schatten van mensen. Ik heb veel aan ze te danken: zo werden ze de toeziende voogden van de kinderen. Dan kun je wel nagaan! Ik heb de kinderen ook in Brabant opgehaald, later. Toen ik weer trouwde – 'en weet je wie ons trouwde?' 'Mijn eigen burgemeester!' - werd ik gewoon dienstbode, een 'daghitje', want ik had toen mijn eigen huis, in de Emmastraat, tegenover de bakker. 'Ja, over die moord in 1955 naast ons, op de postdirecteur, waarover later dat boek is geschreven, heb ik eigenlijk toen weinig gehoord. Die buurman was van het dak gevallen, zeiden ze, en dat geloofde ik wel.' Ik had wel andere dingen aan mijn hoofd.' 'Het was zo'n kerel, het was een hele goeie burgemeester. Weet je, als het gesneeuwd had en de burgemeester wandelde naar het gemeentehuis en hij merkte dat iemand zijn straatje niet had geveegd, dan belde hij gewoon aan en vroeg hij vriendelijk of ze het misschien vergeten hadden. Kom daar tegenwoordig maar eens om!' Toen de burgemeester wegging -hij ging naar Emmen- in 1964, werd hij ereburger van Lochem. Terecht als je het mij vraagt.'

Uit de Encyclopedie Drenthe Online:

Beusekamp, Hendrik Arend

(Rotterdam 1916 - Emmen 2000) Bestuurder.

Begon zijn loopbaan in de graanhandel, kwam in 1935 aan het werk bij het Rotterdams elektriciteitsbedrijf en werd zes jaar later administrateur bij de dienst Openbare Werken. In 1946 ging hij aan de slag bij de directie Havenbedrijven, waar hij opklom tot de rang van hoofdcommies. In 1949 rondde hij zijn studie Economie aan de Rotterdamse hogeschool af. Beusekamp kon meteen aan het werk bij het Ministerie van Financiën. Daar kreeg hij bemoeienis met het Marshallplan. Dat duurde maar kort, want in 1950 werd hij burgemeester van Lochem, waar hij veertien jaar zou blijven. Toen ging hij naar Emmen, tot 1981. Hij bleek in het op gang komende industrialisatieproces in Emmen als manager en econoom de juiste man. Hij heeft zich het vuur uit de sloffen gelopen voor een hogere technische school in Emmen. Dat is hem - tegen zijn zin - nooit gelukt. Beusekamp was een burgemeester wiens werk zijn hobby was.